

Νέα Ελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Επαναληπτικό στην Ενότητα 3: Περιγραφή

Περιγραφή: είναι η προφορική ή γραπτή αναπαράσταση κάποιου χώρου, τοπίου, προσώπου, ζώου, φυτού, αντικειμένου, έργου τέχνης, κτηρίου, φαινομένου, ψυχικής κατάστασης .

Η γλώσσα της περιγραφής χαρακτηρίζεται από:

- **σαφήνεια, ακρίβεια**
- **χρήση επιθέτων** που προσδίδουν ζωντάνια και παραστατικότητα
- **κυριαρχία του ενεστώτα και εξακολουθητικών ρημάτων** που δηλώνουν τη διάρκεια, τη μονιμότητα του αντικειμένου που περιγράφεται, συχνή χρήση βοηθητικών ρημάτων (είμαι, έχω)
- **χρήση επιρρημάτων**

Σε άλλα είδη περιγραφής (προσώπου, ζώου, αντικειμένου κ.λπ.), η οργάνωση της περιγραφής ακολουθεί μιαν πορεία από τα απλά στα σύνθετα ή από τα δευτερεύοντα στα κύρια-σημαντικά στοιχεία κτλ.

Η χρήση των επιθέτων προσδίδει μεγαλύτερη ζωντάνια, παραστατικότητα, αλλά και σαφήνεια στην περιγραφή και μας βοηθά να φανταστούμε πιο εύκολα και πιο λεπτομερειακά το αντικείμενο που περιγράφεται. Αντίθετα, η απουσία τους κάνει την περιγραφή όχι μόνο λιγότερο ανάγλυφη και παραστατική, αλλά και αόριστη και ασαφής, γεγονός που μπορεί να προκαλέσει σύγχυση στον αναγνώστη. **Επομένως, τα επίθετα δεν έχουν διακοσμητικό ρόλο, αλλά δίνουν ουσιαστικές πληροφορίες στον αναγνώστη.**

Μπορεί να διακρίνει κανείς **δύο είδη** περιγραφής ανάλογα με τον βαθμό εμπλοκής/συμμετοχής σ' αυτήν του ομιλητή /συγγραφέα:

α. την αντικειμενική περιγραφή, που προσιδιάζει σε κείμενα πληροφοριακά (π.χ. λήμματα εγκυκλοπαιδειών, ρεπορτάζ, δελτία καιρού κ.ά.) και επιστημονικά (π.χ. περιγραφές οργάνων μέτρησης, ιστορικών τεκμηρίων, κ.ά.). Σε αυτά η αναπαράσταση γίνεται με τρόπο που αντιστοιχεί στα πράγματα. Ο πομπός αποφεύγει να αναμειχθεί προσωπικά ή να υποδηλώσει τη στάση του απέναντι σε αυτό που περιγράφεται, γεγονός που εξηγεί και την κυριαρχία του τρίτου (γ') ρηματικού προσώπου.

β. την υποκειμενική περιγραφή που αφθονεί/χρησιμοποιείται κυρίως στη λογοτεχνία. Σε αυτήν οι λεπτομέρειες που επιλέγονται συνυπάρχουν με τα συναισθήματα που ανακαλεί στον συγγραφέα το αντικείμενο της περιγραφής και γι' αυτό είναι συχνά επίμονη η παρουσία του πρώτου (α') ρηματικού προσώπου.

Περιγραφικά κείμενα συναντούμε:

- σε τουριστικούς οδηγούς
- σε εφημερίδες
- σε περιοδικά
- σε ενημερωτικά φυλλάδια
- σε διαφημιστικά φυλλάδια
- σε έντυπα για την κατασκευή, τη λειτουργία ή τη χρήση ενός αντικειμένου (συσκευής, παιχνιδιού κ.λπ.)
- σε σχολικά εγχειρίδια
- σε καταλόγους μουσείων
- σε επίσημα έγγραφα

Ας θυμηθούμε τι μάθαμε για την περιγραφή τοπίου

Όταν περιγράφουμε έναν χώρο, κάποιον τόπο ή ένα τοπίο, μπορούμε στο κείμενό μας να κάνουμε αναφορά σε στοιχεία όπως:

- ποιος είναι ο τόπος και πού ακριβώς βρίσκεται
- πότε, πώς και γιατί τον επισκεφθήκαμε
- ποια είναι η γενική εντύπωση που προκαλεί αυτός ο τόπος, όταν τον πρωτοβλέπει κανείς ή όταν τον επισκέπτεται για πρώτη φορά
- η περιγραφή του τόπου αυτού με λεπτομέρειες
- τι κάναμε στον τόπο αυτό και τι μπορεί κάποιος να κάνει γενικά εκεί / ποιες είναι οι δυνατότητες, οι δραστηριότητες που προσφέρει ο τόπος αυτός στους επισκέπτες του (π.χ. περιπλάνηση σε ωραίες διαδρομές μέσα στη φύση, επίσκεψη σε μέρη αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, γνώσεις και εμπειρίες, διασκέδαση και ψυχαγωγία)
- κάποιο περιστατικό που σχετίζεται με τον τόπο αυτόν (κάποια παράδοση του τόπου, κάποιο συμβάν, μια απροσδόκητη συνάντηση, μια περίεργη ανακάλυψη, μια περιπέτεια που ζήσαμε εκεί)
- οι σκέψεις και τα συναισθήματα που μας προκαλεί ο τόπος αυτός (ευχαρίστηση, ενθουσιασμό, νοσταλγία, περηφάνια, συγκίνηση, πλήξη, απογοήτευση, πίκρα, φόβο, ανασφάλεια, ανησυχία)

Μέρος Α΄

Να απαντήσετε με προσοχή σε όλες τις πιο κάτω εργασίες στο τετράδιο της Νεοελληνικής Γλώσσας.

Κείμενο 1

Το μεγαλύτερο νησί του Ιονίου πελάγους είναι η Κεφαλλονιά που προσφέρει στον επισκέπτη πολλές επιλογές για τις διακοπές του. Το Αργοστόλι είναι η πρωτεύουσα του νησιού και διαθέτει μία σειρά από αξιοθέατα και μουσεία που αξίζει κανείς να τα επισκεφθεί. Το αρχαιολογικό μουσείο, η Κοργιαλένιος βιβλιοθήκη, η αγγλικής κατασκευής γέφυρα του Δράπανου, η λιμνοθάλασσα του Κούταβου, ο κυκλικός φάρος των Αγίων Θεοδώρων, η σπηλιά όπου ασκήτεψε για έξι χρόνια ο Άγιος Γεράσιμος προστάτης του νησιού, το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κεφαλλονιάς και Ιθάκης, το ναυτικό μουσείο Φάρσων.

Η Αγία Ευφημία είναι ένα παραλιακό χωριό με καθαρή θάλασσα και πλούσιες, φυσικές ομορφιές και αξίζει να επισκεφθείτε στο παραλιακό αυτό χωριό τη μονή της Παναγίας των Θεμάτων. Ο Άσσος, είναι από τα πιο όμορφα και γραφικά χωριά της Κεφαλλονιάς, όπως και τα Βλαχάτα όπου κοντά τους θα συναντήσετε τα Λουρδάτα το χωριό που φημίζεται ότι παράγει τα καλύτερα κηπευτικά του νησιού. Το Φισκάρδο ξεχωρίζει για τις αναρίθμητες, φυσικές ομορφιές του, ανάμεσά τους το λιμανάκι με τα ψαροκάικα, τα σπιτάκια με την Κεφαλλονίτικη αρχιτεκτονική, τα στενά δρομάκια, που παίρνουν χρώμα από τους ολάνθιστους κήπους και το γαλάζιο της θάλασσας.

Η Σάμη είναι το μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο του νησιού, σημαντικό τουριστικό θέρετρο, ενώ το λιμάνι της συνδέει την Κεφαλλονιά με την Ιταλία. Οι περίφημες κατακόμβες προσελκύουν χιλιάδες τουρίστες. Τα Σβορωνάτα και η Σκάλα είναι παραλιακά χωριά με έντονη νυχτερινή ζωή ενώ ο Κατελειός ένα γραφικό χωριό που συνδυάζει βουνό με θάλασσα. Ο Δίας είναι ένα νησάκι νοτιοδυτικά από το Αργοστόλι όπου υπήρχε βωμός του αρχηγού των Θεών του Ολύμπου, του Δία. Εκατό σκαλοπάτια από την αποβάθρα θα σας οδηγήσουν στο εκκλησάκι της Παναγίας των Βλαχερνών. Στις 2 Ιουλίου γίνεται πανηγύρι στο Εκκλησάκι της Παναγίας, γνωστό τόσο για τη ναυτική του παράδοση, όσο και για την υπέροχη αρχιτεκτονική των αρχοντικών του.

Πηγή: <http://www.travelplorer.gr/ViewTravelGuide>

Ερωτήσεις:

1. Να εντάξετε το κείμενο σε κάποιο από τα είδη της περιγραφής (αντικειμενική ή υποκειμενική) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας δίνοντας δύο στοιχεία από το κείμενο.
2. Να καταγράψετε το επικοινωνιακό πλαίσιο (πομπός, δέκτης και σκοπός) του Κειμένου 1.
3. Να εντοπίσετε και να υπογραμμίσετε τα επίθετα της δεύτερης παραγράφου («Αγία Ευφημία...το γαλάζιο της θάλασσας»). Ποιος είναι ο ρόλος των επιθέτων αυτών στην περιγραφή;
4. Να καταγράψετε συνώνυμα των επιθέτων που υπογραμμίσατε στη δεύτερη παράγραφο και με τρία (3) από αυτά να δημιουργήσετε δικές σας προτάσεις, ώστε να φαίνεται η σημασία τους.

Κείμενο 2

Αργά το απόγευμα, πλησιάζοντας το νοτιότερο άκρο της Λευκάδας, όλα λάμπουν στο φως. Σαν ένα ηλιοβασίλεμα στον Θερμαϊκό. Δεκάδες χρωματιστά γουιντσέρφινγκ, μεγάλα ιστιοφόρα και βάρκες στην οργιαστική βλάστηση των νερών. Οι ακτές είναι μέσα στο πράσινο.

Ένα χωριό ψαράδων, η Βασιλική, που έχει όμως περισσότερο αγροτικό χαρακτήρα. Στα δεξιά, λίγα παραθαλάσσια εστιατόρια και ξενοδοχεία. Αριστερά, η πλαζ, τα θαλάσσια σπορ, μοντέρνα καταστήματα παγωτών και φρούτων. Στο τέρμα του ανηφορικού δρόμου που διασχίζει το χωριό, δεκάδες ξενώνες με χαρακτηριστική αρχιτεκτονική μορφή μέσα στα σπάρτα,* σε εκτάσεις έρημες. Μια δισκοθήκη* μέσα στο λιβάδι, σ' έναν αχανή κήπο. Τα κάμπινγκ αρχίζουν μετά,

δίπλα στη θάλασσα. Τα βράδια φυσάει πάντα ένας άνεμος θερμός, θαλασσινός. Όλα τα μέσα μεταφοράς επιστρατεύονται από κει προς όλα τα σημεία του νησιού. Οι αποστάσεις εκμηδενίζονται. Ποιος βιάζεται να φτάσει στην πόλη της Λευκάδας με 42 βαθμούς;

Μερικές μέρες στο Νυδρί συμπληρώνουν την κοσμοπολίτικη όψη μιας μεταμορφωμένης Λευκάδας. Διεθνές παραθεριστικό κέντρο, μια προσπάθεια που πολύ γρήγορα καρποφόρησε. Σε τρεις λωρίδες: η παραθαλάσσια με δεκάδες κέντρα φαγητού και αναψυχής. Η ασφαλτος με πολυτελή καταστήματα και λιχουδιές. Μετά τα μεσάνυχτα μεταβάλλεται σε Ταγγέρη.* Ορχήστρες, δισκοθήκες και καλλιτέχνες του τραγουδιού ακούγονται σε πολύ μεγάλο βάθος στην κωμόπολη. Η ίδια αυτή πόλη έχει πολυδαίδαλους δρόμους όπου επαύλεις συνορεύουν με φάρμες, κήπους με οπωροφόρα ή αγροικίες μοντέρνου ρυθμού. Οι υπηρεσίες προσφέρονται αφειδώς.* Τα εκλεκτά πάντα φρούτα είναι ηπειρώτικα. Η τέχνη του χωριού, παραδοσιακή, όπως και οι άνθρωποι. Περιμένουν ασάλευτοι στα κατώφλια τους ξένους. Το Νυδρί αποτελεί ένα κράμα νησιού και χωριού όπου όλοι οι επισκέπτες επιθυμούν να επισκεφτούν ξανά.

Το κείμενο περιέχεται στη συλλογή αφηγημάτων του Νίκου Αλέξη Ασλάνογλου, «Ταξιδεύοντας στη δροσερή νύχτα» (1991).

Λεξιλόγιο

* **σπάρτα**: θαμνώδη φυτά * **δισκοθήκη**: ντισκοτέκ * **Ταγγέρη**: πόλη και σημαντικό λιμάνι του Μαρόκου * **αφειδώς**: με αφθονία

Ερωτήσεις:

1. **α)** Να καταγράψετε το **επικοινωνιακό πλαίσιο** (πομπός, δέκτης και σκοπός του κειμένου).
- β)** Να συγκρίνετε το **Κείμενο 1** και το **Κείμενο 2** ως προς τον σκοπό που εξυπηρετεί το κάθε κείμενο ξεχωριστά. Να γράψετε παρατηρήσεις και να δικαιολογήσετε.
2. Από την **τρίτη παράγραφο** του **Κειμένου 2** («Μερικές μέρες στο Νυδρί...να επισκεφτούν ξανά») να εντοπίσετε:
 - α)** Τη θεματική πρόταση και την πρόταση κατακλείδα
 - β)** Να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για την παράγραφο αυτή.

3. Να εντοπίσετε τέσσερις (4) επιθετικούς προσδιορισμούς από τη **δεύτερη παράγραφο** του **Κειμένου 2** («Ένα χωριό ψαράδων...με 42 βαθμούς») και να τους μετατρέψετε στον αντίθετο αριθμό.

4. Σε ποιο χρόνο βρίσκονται τα περισσότερα ρήματα των πιο πάνω κειμένων; Να δικαιολογήσετε.

Μέρος Β΄:

Παραγωγή γραπτού επικοινωνιακού λόγου:

Να γράψετε μια επιστολή σε έναν/μία φίλο/η σας περιγράφοντάς του/της ένα τοπίο που έχετε επισκεφτεί και σας έχει κάνει εντύπωση. Στην περιγραφή σας μπορείτε να αναφερθείτε σε εντυπώσεις και συναισθήματα (βλ. παράγραφο Ας θυμηθούμε τι μάθαμε για την περιγραφή τοπίου)

